

NOTA DE FUNDAMENTARE

la proiectul de lege privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Bălți-Suceava, modernizarea stației electrice Bălți 330 kV și construcția unei stații electrice noi Bălți 400 kV

1. Denumirea sau numele autorului și, după caz, a/al participanților la elaborarea proiectului actului normativ
Proiectul de lege privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Bălți-Suceava, modernizarea stației electrice Bălți 330 kV și construcția unei stații electrice noi Bălți 400 kV a fost elaborat de Ministerul Energiei.
2. Condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ
2.1. Temeiul legal sau, după caz, sursa proiectului actului normativ
Proiectul de lege a fost elaborat în temeiul art.5 alin. (1) lit. e) și alin.(3) și al art. 6 alin.(1) lit. a) din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999. Totodată, în temeiul art. 7 alin. (2) din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999, prin aprobarea Hotărârii de Guvern nr. 394/2024, a fost instituită <i>Comisia de cercetare prealabilă pentru declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Bălți-Suceava și modernizarea stației electrice Bălți 330 kV (în continuare Comisia).</i> Drept urmare Ministerul Energiei cu suportul Unității Consolidată pentru Implementarea și Monitorizarea Proiectelor în domeniul Energeticii, și ÎS „Moldelectrica” a convocat ședința de lucru pentru data de 25 iunie 2024 a Comisiei de cercetare prealabilă citată, care a fost desfășurată în conformitate cu Regulamentul privind modul de cercetare prealabilă pentru declararea utilității publice a obiectului exproprierii, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 660/2006 (<i>materialele se anexează</i>). În rezultatul ședinței cu votul unanim al membrilor participanți la ședință s-a stabilit existența elementelor justificative pentru declararea de utilitate publică de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Bălți-Suceava și modernizarea stației electrice Bălți 330 kV inclusiv construcția unei stații electrice noi Bălți 400 kV pentru asigurarea conectării la nivelul de tensiune 400 kV. Procesul Verbal al ședinței Comisiei și documentele aferente fiind transmise Guvernului Republicii Moldova prin intermediul Ministerului Energiei, în conformitate cu pct. 4 din Hotărârea de Guvern nr. 394/2024 menționată.
2.2. Descrierea situației actuale și a problemelor care impun intervenția, inclusiv a cadrului normativ aplicabil și a deficiențelor/lacunelor normative
Necesitatea elaborării și promovării proiectului de lege este argumentată de imperativul realizării proiectului „Interconectării rețelelor de energie electrică dintre Republica Moldova și România, Faza II”, care presupune construcția, echiparea și punerea în funcțiune a unei noi linii electrice de interconexiune dintre Republica Moldova și România, care constă într-o linie electrică aeriană de transport energiei electrice cu tensiunea de 400 kV, modernizarea stației electrice Bălți 330 kV și construcția unei stații electrice noi Bălți 400 kV, având ca traseu municipiul Bălți din Republica Moldova și municipiul Suceava din România (<i>în continuare - LEA 400 kV Bălți-Suceava</i>). Urmare a sincronizării sistemelor electroenergetice ale Republicii Moldova și Ucrainei cu sistemul electroenergetic continental al ENTSO-E¹, un aspect importat este reprezentat de

¹ European Network of Transmission System Operators for Electricity

limitarea fluxurilor de buclă și gestionarea eficientă a acestora. În acest sens, pentru sporirea securității aprovizionării cu energia electrică este imperativă sporirea numărului de interconexiuni cu sistemul ENTSO-E.

Prin urmare, de către Electricity Coordinating Centre (EKC) din Serbia, în cadrul unui [studiu tehnic de fezabilitate](#), ca soluție privind creșterea nivelului de securitate în aprovizionare și totodată limitarea fluxurilor de buclă în rețelele electrice de transport, au fost identificate mai multe beneficii ale construcției unei noi linii de interconexiune între Republica Moldova - România și anume construcția LEA 400 kV Bălți – Suceava.

De asemenea, este de menționat că LEA 400 kV Bălți-Suceava este inclusă în Foaia de parcurs pentru sectorul electroenergetic din Republica Moldova, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 409/2015. Totodată, construcția LEA 400 kV Bălți-Suceava reprezintă o măsură de asigurare a îndeplinirii obiectivului nr. 2 din Strategia energetică a Republicii Moldova până în anul 2030, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 102/2013, care prevede consolidarea rolului Republicii Moldova de culoar de tranzit al energiei electrice, prin construcția unor noi linii de interconexiune, sporirea gradului de interconectare cu sistemul ENTSO-E și consolidarea rețelei interne de transport al energiei electrice, precum și obiective stabilite în documentele de politici la care actualmente lucrează Ministerul Energiei, cum ar fi Strategia energetică până în 2030 cu viziunea strategică până 2050.

Având în vedere importanța transfrontalieră al acestui obiect de infrastructură energetică, acesta a stat la baza semnării la data de 11 decembrie 2023 a Memorandumului de Înțelegere dintre Guvernul Republicii Moldova și Guvernul României privind realizarea proiectelor necesare interconectării rețelelor de gaze naturale și energie electrică din Republica Moldova și România.

Totodată, proiectul investițional LEA 400 kV Bălți-Suceava a fost inclus în Planul de Acțiuni aprobat în cadrul reuniunii Grupul de lucru la nivel înalt al Conectivității Energetice din Europa Centrală și de Sud-Est (CESEC), iar necesitatea implementării proiectului este menționată și în „*Foaia de parcurs pentru reformele în sectorul energetic*”, agreeate între Ministerul Energiei, Comisia Europeană și Secretariatul Comunității Energetice în cadrul celui de-al 5-lea Dialog la nivel înalt UE-Moldova în sectorul energetic, desfășurat la Chișinău, la data de 2 februarie 2024.

Mai mult ca atât, importanța proiectului de infrastructură respectiv și necesitatea/recomandarea accelerării implementării acestuia a fost reiterată și de [Raportul de extindere UE 2024 pentru Republica Moldova](#), astfel încât proiectul să fie finalizat până cel târziu la sfârșitul anului 2027.

Componentele proiectului de interconectare a rețelelor de energie electrică dintre Republica Moldova și România, Faza II includ:

- construcția unei linii aeriene de transport a energiei electrice (LEA) de 400 kV cu o lungime de cca 48 km pe direcția Bălți - Suceava;
- modernizarea stației electrice Bălți 330 kV; și
- construcția unei stații electrice noi Bălți 400 kV.

Totodată, de menționat că construcția LEA 400 kV Bălți-Suceava, modernizarea stației electrice Bălți 330 kV și construcția unei stații electrice noi Bălți 400 kV, precum și reabilitarea rețelelor de transport a energiei electrice de pe teritoriul Republicii Moldova sunt incluse în Planul național de dezvoltare pentru anii 2024-2026, având ca scop fortificarea și dezvoltarea sistemului electroenergetic al țării în vederea asigurării fiabile cu energie electrică a consumatorilor prin dezvoltarea infrastructurii energetice.

În acest sens, necesitatea accelerării dezvoltării proiectelor de infrastructură în domeniul electroenergetic, în special aferent celor de construcție a liniilor electrice de interconexiune cu România, a fost reiterată de mai multe ori în cadrul ședințelor Consiliului Suprem de Securitate din 17 august 2023 și 14 ianuarie 2025 aceasta

Astfel, luând în considerare importanța lucrărilor ce urmează a fi executate și termenul de efectuare a lucrărilor de construcție a LEA menționate, Ministerul Energiei a elaborat prezentul proiect de lege privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Bălți-Suceava, modernizarea stației electrice Bălți 330 kV și construcția unei stații electrice noi Bălți 400 kV.
3. Obiectivele urmărite și soluțiile propuse
3.1. Principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi În conformitate cu art. 5 alin. (3) din Legea exproprierii pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999, sunt de utilitate publică de interes național lucrările care răspund obiectivelor și interesului întregii societăți sau ale majorității ei. Declararea utilității publice de interes național urmează a fi realizată pentru lucrările de modernizare a stației electrice Bălți 330 kV, construcția unei stații electrice noi Bălți 400 kV și construcția liniei electrice aeriene 400 kV de transport al energiei electrice Bălți-Suceava de o lungime de cca 48 km, care va asigura diversificarea rutelor de imput și export a energiei electrice, fapt care va spori securitatea aprovizionării cu energie electrică a consumatorilor din Republica Moldova. Traseul LEA include 157 de stâlpi, dintre care 154 de stâlpi pentru susținerea și întinderea a conductoarelor și 3 stâlpi terminali, ce va face legătura între stația electrică Bălți și stația electrică Suceava care va traversa teritoriul al 12 autorități publice locale, după cum urmează: - Municipiul Bălți: <i>satul Sadovoe;</i> - Raionul Glodeni: <i>comuna Balatina, comuna Cuhnești, satul Dușmani, satul Ciuciulea, satul Limbenii Vechi, satul Limbenii Noi, satul Fundurii Vechi;</i> - Raionul Fălești: <i>comuna Obreja Veche, comuna Hiliuți, satul Pârlița;</i> - Raionul Rîșcani: <i>satul Corlăteni.</i> Având în vedere că LEA 400 kV Bălți-Suceava, modernizarea stației electrice Bălți 330 kV și construcția unei stații electrice noi Bălți 400 kV fac parte din cadrul aceluiași Proiect strategic pentru țară, se propune că lucrările de construcție citate să fie declarate de utilitate publică de interes național, în conformitate cu prevederile Legii de expropriere pentru cauză de utilitate publică nr. 488/1999. Totodată, se propune că legea să intre în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, ținând cont de importanța lucrărilor ce urmează a fi executate și termenul de efectuare a lucrărilor menționate supra. Termenul de realizare a proiectului fiind stabilit pentru trimestrul IV al anului 2027, în conformitate cu Planul național de acțiuni pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2024-2027, aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 829/2023.
3.2. Opțiunile alternative analizate și motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare A fost analizată opțiunea de a nu declara de utilitate publică de interes național lucrările de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Bălți-Suceava, modernizarea stației electrice Bălți 330 kV și construcția unei stații electrice noi Bălți 400 kV. Motivele pentru care acestea nu au fost luate în considerare sunt cele aferente termenului de realizare stabilite prin actele de planificare naționale proiectului, care în cazul efectuării lucrărilor fără a fi declarate de utilitate publică de interes național, vor fi depășite considerabil.
4. Analiza impactului de reglementare
4.1. Impactul asupra sectorului public

Nu este aplicabil. Proiectul de lege nu implică acțiuni de reformă structurală sau instituțională în sectorul public.
4.2. Impactul financiar și argumentarea costurilor estimative
Cu referire la finanțare, evocăm asupra faptul că, resursele financiare pentru realizarea proiectului LEA 400 kV Bălți-Suceava, urmează a fi realocate prin intermediul unui Acord de împrumut dintre Republica Moldova și Banca Europeană pentru Reconstrucție și Dezvoltare (BERD) în valoare de 14,8 milioane Euro, ceea ce reprezintă o cofinanțare a Proiectului în cuantum de 40%. Cealaltă parte a sumei în valoare de 14,8 milioane Euro (40%) urmează a fi finanțată/contractată prin intermediu Băncii Europene de Investiții (BEI) în baza unui Acord de Împrumut și o componentă de grant în valoare de 7,4 milioane Euro (20%) care urmează a fi acordată de Uniunea Europeană, prin intermediul Platformei de Investiții de Vecinătate, astfel valoarea totală a proiectului fiind estimată la 37,0 milioane Euro. Subsecvent, menționăm că proiectul de infrastructură în cauză este reflectat și în Cadrul Bugetar pe Termen Mediu 2025-2027 aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 561/2024, în lista principalelor măsuri și acțiuni planificate pentru anii 2025-2027 aferent sectorului energetic.
4.3. Impactul asupra sectorului privat
Impactul asupra sectorului privat se manifestă prin exproprierile necesare pe traseul liniei electrice, afectând în special întreprinderile din zonele rurale, care ar putea fi afectate de eventualele restricții în utilizarea terenurilor temporar sau permanent. Totodată, implementarea proiectului oferă oportunități economice pentru companiile din domeniul energetic în special producătorilor de energiei electrice din surse regenerabile din regiune, contribuind astfel la creșterea activității în sector prin creșterea posibilităților de export a energiei generate. Pe termen lung, îmbunătățirea infrastructurii energetice poate reduce costurile pentru afaceri, sporind previzibilitatea, competitivitatea și atragerea de investiții.
4.4. Impactul social
Impactul social al lucrările de construcție a liniei electrice aeriene 400 kV de transport al energiei electrice Bălți-Suceava, modernizarea stației electrice Bălți 330 kV și construcția unei stații electrice noi Bălți 400 kV fost examinat și expus prin Raport privind impactul asupra mediului și impactul social (link). Astfel, pentru prezentul Proiect, s-a derulat Evaluarea Impactului Social și de Mediu (ESIA) în conformitate cu cerințele legale naționale, precum și cu politicile și orientările de mediu și sociale adoptate de potențialele IFIs (BERD, BEI). În conformitate cu care, Proiectul de interconectare a sistemelor electroenergetice ale Republicii Moldova și României contribuie la îmbunătățirea semnificativă a securității aprovizionării cu energie electrică a consumatorilor în condiții de prețuri rezonabile, ținând seama de participarea la piața unică de energie electrică a Uniunii Europene. Impactul rezidual asociat Proiectului pe toată durata acestuia, după implementarea măsurilor de reducere care includ măsuri de bune practici, soluții tehnice, campanii de măsurători, programe de monitorizare și planuri adecvate, etc. este estimat a fi minor sau neglijabil, limitat la zonele asociate derulării Proiectului pentru toate etapele acestuia.
4.4.1. Impactul asupra datelor cu caracter personal
Nu este aplicabil.
4.4.2. Impactul asupra echității și egalității de gen
Nu este aplicabil.
4.5. Impactul asupra mediului
În baza prevederilor Legii nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului, cu modificările ulterioare, ale Legii nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător, cu modificările ulterioare, a Regulamentului cu privire la organizarea și funcționarea Agenției de Mediu, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 549/2018, a altor acte normative speciale

care reglementează procedura de evaluare a impactului asupra mediului, în scopul stabilirii condițiilor măsurilor pentru protecția mediului care sunt necesare a fi respectate la realizarea activității planificate, precum a soluțiilor alternative de diminuare a impactului negativ asupra mediului social care ar putea surveni în rezultatul desfășurării activității planificate, Agenția de Mediu a emis Acordul de Mediu nr. 08 din 19 august 2024 (link) la documentația privind evaluarea impactului asupra mediului pentru proiectul „Interconectarea sistemelor electroenergetice ale Republicii Moldova și României prin construcția LEA 400 kV Bălți-Suceava”.
4.6. Alte impacturi și informații relevante
Nu au fost identificat.
5. Compatibilitatea proiectului actului normativ cu legislația UE
5.1. Măsuri normative necesare pentru transpunerea actelor juridice ale UE în legislația națională
5.2. Măsuri normative care urmăresc crearea cadrului juridic intern necesar pentru implementarea legislației UE
Nu este aplicabil. Proiectul nu presupune transpunerea actelor juridice ale UE.
6. Avizarea și consultarea publică a proiectului actului normativ
În data de 2 ianuarie 2024 în conformitate cu prevederile art. 20 alin. (1) din Legea cu privire la actele normative nr. 100/2017, Ministerul Energiei a anunțat despre inițierea procesului de elaborare a proiectului lege respectiv (link). Totodată, în conformitate cu art. 9 din Legea nr. 239/2008 privind transparența în procesul decizional, odată cu transmiterea de către Cancelaria de Stat spre avizare/expertizare, proiectul legii și nota de fundamentare la acesta urmează a fi publicate spre consultare publică pe pagina web oficială a Ministerului Energiei și pe portalul consultativ www.particip.gov.md . Astfel, propunerile și obiecțiile aferente proiectului vor fi luate în calcul, în procesul de definitivare al acestuia.
7. Concluziile expertizelor
Proiectul de lege va fi remis Centrului Național Anticorupție pentru efectuarea expertizei anticorupție, conform prevederilor art. 36 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative. Proiectul de lege va fi remis Ministerului Justiției pentru efectuarea expertizei juridice, conform prevederilor art. 37 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative.
8. Modul de încorporare a actului în cadrul normativ existent
Aprobarea proiectul de lege privind declararea utilității publice de interes național a lucrărilor de construcție a liniei electrice aeriene (LEA) 400 kV de transport al energiei electrice Bălți-Suceava și modernizarea stației electrice Bălți 330 kV inclusiv construcția unei stații electrice noi Bălți 400 kV nu necesită modificarea, abrogare sau emiterea unor acte normative.
9. Măsurile necesare pentru implementarea prevederilor proiectului actului normativ
Proiectul de lege urmează a fi prezentat Parlamentului spre examinare.

Secretar de stat

/semnat electronic/

Constantin BOROSAN